

Sähkökitaran ostin Norjalaisesta laivasta

Kalevi Niskanen muistelee

Soittohommani alkoi oikeastaan jo vuonna 1958 Ykspihlajan Nuoriso Orkesterissa, johon osallistui "Pihilajan" tenavia, Kalevi kertoo osoittaen suuresta ryhmäkuvasta mm. Jokelan "Tiitin" ja Isoahon Riston. Suuri soittajajoukko jaettiin kahteen ryhmään, joista en enää muista kuin Lokki-ryhmän, johon myös itse kuului. Tässä ryhmässä oli soittajia, jotka sitten myöhemmin soittivat CLOU -yhtyeessä. Tämän yhtyeen laulusolisti, Pekka Syrjä kuuluu niihin, joka myöhemmin esiintyi eri yhteyksissä solistina samoissa porukoissa. Pekka oli 1960-luvun alkupuoliskolla suurimpia laulajalupauksia Kokkolassa ja ehkä koko maakunnassa, erittäin komeääninen ja hänelle tiettävästi oli tarjolla etelästä laulajan töitä.

Ykspihlajan nuoriso-orkesteri

Aloitimme 1960 ensimmäisen orkesterimme, The Farrow'n harjoitukset meidän vintillä. Lisäksi orkesterissa soittivat Riso Isoaho – komppikitarra, Mauri Leppiniemi – rummut ja Valto Flink – basso, itse soitin soolokitaraa. Hankalaahan se alussa oli, kun soittovehkeitä ei tahtonut saada mistään. Itselläni oli omatekoinen kitara ja Rikun kitara oli Kent-merkkinen. Vallun basso oli Landola. Taloudellinen tilanteeni oli ehkä vähän parempi, koska perheellämme oli pikkuisen kasvihuonehommaa. Tästä johtuen kaikki käytössämme olleet vahvistimet sekä rummut olivat minun. Vahvistimet olivat Seppälän Paavon tekemiä. Teetin kaksi vahvistinta Paavolla, kun niitä ei muualta saanut.

Myöhemmin sain hankittua Höfnerin kitaran erään merimiehen avustuksella. Satamassa kävi Norjalainen laiva, joka seilasi Muurmanskin ja Kokkolan väliä. He toivat apatiittia Muurmanskista. Laiva viipyi satamassa aika pitkään aina ja niin me tutustuttiin niihin

merimiehiin. Yhdelle kaverille esitin, että jos hän katsoisi Haugesundista, johon laiva poikkesi matkalla Muurmanskiin, josko sieltä löytyisi sähkökitaraa. Tilaus tuli näin tehtyä vaikka en yhtään tiennyt mitä olin saamassa. Kun laiva tuli seuraavan kerran Ykspihlajaan toi hän minulle kitaran, johon kuului myös laukku. Kitara ei laadullisesti ollut mitenkään erikoinen, mutta sen aikaiseksi oikein hyvä ja olen monesti harmitellut, että se tuli sitten hävitettyä.

Ensimmäisien keikkojen joukossa oli Ykspihlajan Hiihtotanssit. Kilpailimme PN Kvintetin kanssa tästä keikasta ja totuuden nimessä on sanottava, että oikeutetumpi ratkaisu olisi ollut se, että me olisimme tuon kisan hävinneet. Niin surkeasti me vielä silloin soitimme. Venäjältä tapasi olla suuri ja hyvä joukkue näissä kisoissa. Näin tälläkin kertaa. Twist oli silloin muodissa ja soitimme sen tapaista musiikkia. Tätä vieraamme itänaapurista ihmettelivät silmät pyöreinä. Heillä oli porukassa aina yksi, joka valvoi muiden tekemisiä niin, ettei mitään sopimatonta tapahtunut ja sen aikainen musiikki, jota esitimme, oli heidän tapojensa mukaan sopimatonta. Vieraamme eivät sitten uskaltaneet ottaa iloa irti.

Kalevi Niskasen Tangoyhtye

Keikkareissuja on ollut monenmoisia. Yksi tällainen oli vuonna 1963 perustamani Kalevi Niskasen Tangoyhtyeen keikka Kalajoen Metsäkylän Nuorisoseuran talolle, joka muistaakseni sittemmin tuhoutui tulipalossa. Orkesterin kokoonpano oli Kalevi Niskanen – kitara, Ingmar Witick – basso ja laulu, Sauli Peltola – haitari ja Simo Peltola – rummut. Tämä taisi olla viimeinen keikkamme sinne ja oli todennäköisesti jo sitä aikaa, kun siellä oli tanssit pikkuisen hiipumaan päin. Tanssien järjestäjänä oli eräs tyttö, joka tuli keikan jälkeen koko sen illan kassan kanssa ja sanoi että otatteko summassa koko kassan sisällön keikkapalkkioksi, koska väkeä oli ollut vähän. Sovittiin kuitenkin, että lasketaan kassa ja niin siitä jäi jokunen marka myös järjestäjälle.

Kun soittohommat aloitettiin, oli isälläni diesel Mersu, jolla teimme keikat. Isä hommasi sitten Kleinbussin ja kuljimme sitten sillä. Talvikeleille oli Kleinbussiin asennettu bensalämmitin. Olimme kerran keikkamatkalla Oulaisiin ja pakkasta oli 20 astetta, jos ei enempiä. Kleinbusissa on isot reiät polkimien kohdalla ja polkimien varret menee lattiasta

läpi. Miten sitä pitikään hienoilla nappaskengillä lähteä matkaan semmoisessa pakkaskelissä. Lämmittimen bensen syöttö oli tyhmästi toteutettu. Se oli otettu polttoainepumpun putkesta, joka aiheutti sen, että kun ajoit yli 50 kmh, ei polttoainetta riittänyt lämmittimelle. Siinä ajellessa sitten ajateltiin, että onneksi lämmöt on päällä, kun päästään perille. Mitä vielä! Vastassa oli jääkylmä mökki. Rakennuksessa oli keskuslämmitys, mutta sitä alettiin lämmittää vasta siinä vaiheessa, kun sinne mentiin. Putkistossa kiertävässä vedessä oli pakkasnestettä joukossa, niin se ei päässyt jäätymään. Kesti kuitenkin melkoisen tovin, ennekuin se mökki lämpeni. Saulikin soitteli haitaria melkein koko illan sormikkaat kädessä. Olihan se vanhoille putkivehkeillekin aivan hirveätä rääkkiä.

Seminola

Vuonna 1966 perustamamme Seminola yhtyeen keikkamatkat tehtiin sellaisella 220:llä Mersulla. Orkesterin peruskokoonpano oli Kalevi Niskanen – kitara, Sauli Paltola – haitari sekä Simo Peltola – rummut. Soittajien varusmiespalveluajat sekoittivat aina jossain vaiheessa yhtyeiden kokoonpanoja ja niin meilläkin. Yhtyeen basisteina ja laulajina esiintyivät vuoroin Ingmar Witick – basso ja laulu, Greger Wickström – basso ja laulu sekä Esko Saviranta – basso ja laulu. Tämän jakson aikana yhtyeeseen kuului myös Ismo Pokela, joka soitti klarinettia ja saksofonia sekä Ossi Koski basso ja laulu. Elettiin mahdollisesti juuri näitä aikoja, kun juuri Gregeriltä saadun tiedon mukaan Lohtajalaisilla oli käytössään Meazzin kitaravahvistimet. Ne olivat sen verran kovassa maineessa siihen aikaan, että ne piti päästä näkemään. Niin me läksimme Gregerin opastamana Lohtajalle. Kolmantena joukossamme oli muistaakseni Peltolan Sauli.

Keikka-Mersun omistaja oli automyyjä ja hän kuljetti normaalisti GBK:n jalkapalloilijoita sillä. Kosken Ossi oli autoliikkeessä töissä ja sai sieltä lainata tämän Mersun meille keikka-autoksi. Kun Kokkolasta lähdettiin esimerkiksi vaikkapa vain Sieviin, jonne ei ole matkaa kuin 70 – 80 km, tankattiin siihen 80 litraa bensaa ja kun tultiin takaisin, oli tankki tyhjä.

Ossilla, joka yleensä oli kuskina, oli tapana antaa kenkää kaasupolkimelle. Ei siinä mitään, hän oli hyvä rattimies. Kerran, kun oltiin keikkareissulla ja ajeltiin jostain syystä Kalajoen kautta ja ajeltiin sellaista normaalia matkavauhtia, vähän toistasataa. Siihen aikaan oli autoliikkeillä tapana ajaa uudet autot Helsingistä pohjoisen autokauppiaille ja näiden asiakkaille. Näin tapahtui tälläkin reissulla, että kaksi tuliterää Angliaa tuli ja pyyhkäisi meidän ohitse. Ossilla nousi pulssi heti. Meillä oli kattotelineellä ainakin läskibasso ja rummut, ehkä jotain muuta pienempää tavaraa myös. Mersussa oli aika pienet räystäät, johon kattoteline kiinnitettiin ja aina sai pelätä, että ne putoavat tuon onnettoman kiinnityksen vuoksi. Nyt Ossi ruuvasi sivuikkunan auki ja tarttui kattotelineen jalkaan kiinni. Vätkärin puolella ollut teki samoin ja niin lähdettiin. Matkanopeus nostettiin yli 120:n, ennen kuin Angliat jäi. Voi kai todeta, että ei noita uusiakaan autoja kovin hellästi kohdeltu. Erään kerran kun saimme saman omistajan Kleinbussin keikka-autoksi, se sammui Sievin ja Kalajoen välille. Ossi tiesi kuitenkin vian ja hallitsi tilanteen. Seuraavana päivänä tämä samainen auto katkesi etupenkkien takana olevan pystyseinän kohdalta, kun oli niin laho. Onneksi se ei tuota temppua tehnyt meille.

Verotuskäytännöt muuttuivat tuohon aikaan. Me oltiin Vetelin Veikkolassa keikalla, kun tämä muutos oli myös siellä otettu käytäntöön. Uuden veropäätöksen myötä piti järjestäjän kirjoittaa veropidätystodistukset joka kerta ja he kuvittelivat, että se pitää tehdä nimenomaan silloin keikan aikana. Näin meillä oli yhden miehen vajuus koko sen illan kun yksi soittajista oli täyttämässä jokaisen soittajan kaavakkeita. Tauon aikana tai keikan jälkeen kaikki allekirjoittivat omat kaavakkeensa. Kaikki eivät silloin ymmärtäneet, kuinka tämä asia pitäisi hoitaa, ei myöskään verottaja. Minullekin tuli tämän uuden päätöksen jälkeen verokysely siltä ajalta kun olin 12-vuotiaana Ykspihlajan Nuoriso Orkesterissa.

Orkestereita oli Kokkolassa siihen aikaan monta. Joka viikonloppu täältä lähti pitkälti toistakymmentä orkesteria keikoille ympäri maakuntaa ja pidemmällekin. Lisäksi kaupungissa oli vähintäänkin 10 tanssipaiikkaa, joissa nämä paikalliset orkesterit soittivat. Tähän tarjonnan paljouden tuomaan kilpailuun tämä keikkailu mahdollisesti myös kaatui, kun keikkataksat poljettiin niin alas, ettei se enää ollut mielekästä. Liityin Sven Niemen orkesteriin vuonna 1976, kun Lehtosen Olli lähti muihin hommiin Venäjälle. Hänen keikkatulonsa muun ansion lisänä olivat aiheuttaneet niin suuret veromätkyt, että niiden maksamiseksi oli katseltava parempituloisia töitä. Näillä tienesteillä se ei onnistunut, joten hän otti pestin sellaisessa projektissa, josta sen sai. Viimeisen ns. virallisen keikan tein juuri Svenin yhtyeen mukana Pulkkilassa. Lähdimme lauantaina puolen päivän jälkeen ja oltiin takaisin Kokkolassa sunnuntaina aamuyöstä. Kun sain 39 markkaa käteen siltä reissulta, sanoin Svenille, että nyt ei enää tarvitse minua kysellä keikoille. Korvaus näiltä keikoilta ei enää vastannut siihen satsattua aikaa ja valvottuja öitä. Olin silloin Outokummulla töissä ja sain saman summan muutaman tunnin ylitöillä ja jos ylitöitä oli viikonloppuisin, sai siitä silloin enemmän kuin näiltä keikoilta. Svenin porukassa oli kuitenkin mukava keikkailla, koska sain käyttää heidän kalustoa eikä tarvinnut omia vehkeitä raahata mukana. Rahallinen puoli alkoi kuitenkin siinä vaiheessa olla jo niin huonoa, ettei se motivoinut jatkamaan keikkailua. Yhtyeessä soittivat silloin minun ja Svenin lisäksi Raution Seppo ja rumpali jonka nimi on painunut unholaan.

Kun keikkamatkailun autokalusto oli kunnossa, saattoi luppoajan seurata muuta toimintaa keikkapaikoilla. Vuonna 1979 soitin vielä Perfidia-nimisessä yhtyeessä, jossa muistini mukaan olivat ainakin Himmasen Tuomo ja Vappu. Lisäksi pari muuta, joiden nimiä en enää muista. Toinen oli kuitenkin tuon Vapun velipoika ja soitti trumpettia. Keikoilla kävimme Kokkolalaisissa ravintoloissa ja kerhoissa sekä tanssipaiikoilla ympäri

Alkuaikojen toinen keikka-auto

maakuntaa. Mieleen on jäänyt erityisesti Evijärven nuorisoseura, jossa olimme D-tuotannon lämpärinä. Heidän urkurinaan oli Seppo Hovi, jolla oli Farfisan kaksisormioiset urut. Se kauppasi niitä, mutta ei päästy kauppoihin. Laulusolistina oli kaveri, joka tuli lavalle kärrynpyörää heittäen. Hänen nimeä en muista. Meteli niillä oli hirveä. Käytössä heillä oli kuusi kappaletta 100-wattisia putkipäasteiteita ja jokaisella oma kohtuullisen suuri kaiutin. Ääntä miksasi erillinen kaveri isolla mikserillä. Kyllä me katsoimme touhua silmät ymmyrkäisenä.

Nykyisin on harrastus musiikin parissa enempi soittimien ja laitteiden keräilyä ja niitä on kertynytkin enemmän kuin siihen aikaan kun Kalevi keikkaili. Kamarin puolelta löytyy mm. kosketinsoitin, nauhuri, televisio ja täysin toimintakuntoinen toinen ensimmäisistä Seppälän Paavon tekemistä vahvistimista, jonka tekniikkaa peittää jo kolmannet kuoret. Nurkasta löytyy HH:n 100-wattinen kitaravahvistin, jonka edustalla telineissään seisoo rivi kitaroita. Kuinkas muuten, kun kerran kitaristin pakeilla ollaan. Vieressä on lisäksi kitarasyntetisaattori, multiefekti, nauhakaikuemulaattori, rumpukoneita kaksinkappalein ja voi vaikka mitä, joista musiikin harras kuuntelija ei ymmärrä tämän taivaallista. Vastapainona näille musiikkivehkeiden arkistoinneille on lisäksi tullut vanhojen moottoripyörien kunnostus ja entisöinti. Muutama museopyörärekiesterissä oleva pyöräkin on omistuksessani.